

Ecologisch Onderzoek plan Elfhoeven Reeuwijk-Brug

Concept

Uitgave: november 2016

Watersnip-rapport 16A054

Colofon

Titel	Ecologisch Onderzoek plan Elfhoeven Reeuwijk- Brug
Status rapport	Concept
Projectnummer	16A054
Datum uitgave	november 2016
Samenstellers	Brigit van Dam, adviseur Watersnip Advies John van Gemeren, senior adviseur Watersnip Advies
Foto's	Watersnip Advies
Naam en adres opdrachtgever	IntROview B.V. Sterrenlaan 24 2743 LS Waddinxveen
Contactpersoon opdrachtgever	W.P. Kaandorp

Alle auteursrechten ten aanzien van dit rapport worden uitdrukkelijk voorbehouden. Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van Watersnip Advies, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	3
2	TOETSINGSKADER	5
2.1	EUROPESE RICHTLIJNEN	5
2.2	LANDELIJK NATUURBELEID- EN WETGEVING	5
2.2.1	<i>Natuurbeschermingswet 1998</i>	5
2.2.2	<i>Flora- en Faunawet</i>	6
2.2.3	<i>Natuurnetwerk Nederland</i>	7
2.2.4	<i>Visie Ruimte en Mobiliteit (2014) en Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland (2013)</i>	8
3	LOCATIEBESCHRIJVING	11
3.1	HUDIGE SITUATIE	11
3.2	PLANNEN	11
4	RESULTATEN ONDERZOEK	13
4.1	METHODE	13
4.2	BUREAUSTUDIE	13
4.3	FLORA	13
4.4	FAUNA	14
4.4.1	<i>Vogels</i>	14
4.4.2	<i>Vissen</i>	15
4.4.3	<i>Amfibieën</i>	16
4.4.4	<i>Reptielen</i>	16
4.4.5	<i>Grondgebonden zoogdieren</i>	17
4.4.6	<i>Vleermuizen</i>	17
4.4.7	<i>Overige soorten</i>	18
5	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	19
5.1	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	19
5.2	ALGEMENE ZORGPLICHT	20
6	BRONNEN	21

1 Inleiding

Voor een perceel in de noordwesthoek van Plas Elfhoeven dient het bestemmingsplan gewijzigd te worden. Het gaat hierbij om het mogelijk maken van een van een functiewijziging binnen het perceel. Het nieuwe bestemmingsplan maakt o.m. de bouw van acht nieuwe woningen mogelijk. Voor de nieuwbouw wordt een klein gedeelte van de noordwesthoek van de plas gedempt.

De initiatiefnemer van de voorgenomen plannen dient te verkennen of er mogelijk schadelijke gevolgen zijn voor beschermde natuurwaarden in het plangebied. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen beschermde planten- en diersoorten en beschermde gebieden.

Concreet betekent het dat nagegaan moet worden of:

- Er overtreding van de verbodsbepalingen voor beschermde soorten plaatsvindt (toetsing Flora- en Faunawet).
Beschermde plantensoorten mogen niet vernietigd of beschadigd worden. Beschermde diersoorten mogen niet gedood, verwond of opzettelijk verontrust worden. Daarnaast mogen hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen niet beschadigd, vernield, uitgehaald, weggenomen of verstoord worden en mogen hun eieren niet vernietigd of vernield worden;
- Er mogelijke significante gevolgen zijn voor beschermde gebieden (toetsing Natuurbeschermingswet 1998);
- Er wezenlijke waarden en kenmerken van het Natuurnetwerk Nederland aangetast worden (Toepassing Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, Compensatiebeginsel Natuur, Recreatie en Landschap).

Om te onderzoeken of bovenstaande bepalingen overtreden of aangetast worden dient het plangebied onderzocht te worden, middels een bureaustudie en onderzoek naar de aanwezige flora en fauna door een deskundige op het gebied van ecologie.

In oktober 2016 hebben gekwalificeerde medewerkers van Watersnip Advies een Flora- en fauna-inventarisatie verricht in het plangebied. Hierbij werd met name gelet op het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten. Daarnaast zijn de verschillende biotopen binnen het plangebied beoordeeld met betrekking tot potentieel voorkomende beschermde soorten.

Dit rapport geeft een overzicht van de voor het plangebied geldende natuurwetgeving, de aanwezigheid van beschermde gebieden in de nabije omgeving en de aanwezige en verwachte flora en fauna in het plangebied. Vervolgens wordt aangegeven of er bij het realiseren van de voorgenomen plannen schade verwacht wordt aan beschermde soorten. Met het oog op de algemene zorgplicht, die geldt voor alle planten- en diersoorten, worden waar mogelijk maatregelen beschreven gericht op het voorkomen van schade.

2 Toetsingskader

2.1 Europese richtlijnen

Binnen de Europese Unie vormt de Natura2000 een netwerk van beschermde natuurgebieden. Het doel van deze gebieden is het behoud van de biodiversiteit in Europa. Het beschermen van kwetsbare planten en dieren en hun leefgebieden is hierbij het uitgangspunt.

Deze richtlijnen zijn in Europa uitgewerkt in de Vogel- en Habitatrictlijn. In de Nederlandse wetgeving zijn deze geïmplementeerd in de natuurbeschermingswet (gebiedsbescherming paragraaf 2.2.1) en de Flora- en faunawet (soortenbescherming paragraaf 2.2.2).

2.2 Landelijk natuurbeleid- en wetgeving

2.2.1 Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 is opgesteld voor de bescherming van natuurgebieden in Nederland, zoals Beschermde Natuurmonumenten en Natura2000-gebieden. In de Natuurbeschermingswet wordt bepaald wat mag en niet mag in de beschermde gebieden. Activiteiten die mogelijk negatieve gevolgen hebben voor de waarden van het gebied mogen niet plaatsvinden zonder vergunning.

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Natura2000-gebied of beschermd natuurmonument.

Het dichtstbijzijnde Natura2000-gebied is Broekvelden-Vettenbroek & Polder Stein op ongeveer 2 kilometer ten oosten van het plangebied. Het Natura2000-gebied Nieuwkoopse plassen & De Haeck ligt op ongeveer 8 kilometer ten noorden van het plangebied. Vanwege de afstand tot het plangebied zullen de geplande werkzaamheden geen directe invloed hebben op de Natura2000-gebieden.

Doelsoorten van het gebied 'Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein' zijn Kleine zwaan, Smient, Krakeend en Slobeend. Doelsoorten van het gebied 'Nieuwkoopse Plassen & De Haeck' zijn Gestreepte waterroofkever, Bittervoorn, Kleine Modderkruiper, Meervleermuis, Noordse woelmuis, Groenknolorchis, Platte schijfhoren, Roerdomp, Woudaapje, Purperreiger, Zwartkopmeeuw, Zwarte stern, Snor, Rietzanger, Grote karekiet, Grote zilverreiger, Kolgans, Smient en Krakeend.

Een deel van deze doelsoorten komt uitsluitend voor binnen het Natura2000-gebied. Andere soorten, zoals Kolgans, Smient en Krakeend foerageren ook in de ruimere omgeving van het Natura2000-gebied. Het plangebied ligt binnen de actieradius van deze doelsoorten. Van deze soorten komt alleen de Krakeend voor in de plas Elfhoeven. Ze bevinden zich langs de randen en nabij de eilanden. Ze hebben hun schuwheid deels verloren. De omgeving van het plangebied is niet aantrekkelijk voor eendachtige door de exponentie aan harde golfslag. Hierdoor is verstoring door de geplande werkzaamheden niet aan de orde.

Ruimtelijke ingrepen kunnen zowel tijdelijke als permanente veranderingen met zich mee brengen die effect kunnen sorteren op doelsoorten en/of habitattypen, ook als het plangebied buiten het Natura2000 gebied is gelegen. Dit wordt ook wel externe werking genoemd. Om

te kijken of de werkzaamheden en toekomstige situatie invloed heeft op de doelsoorten van het Natura2000 gebied is gebruik gemaakt van de effecten indicator.

In deze effectenindicator komt naar voren dat de soorten vooral gevoelig zijn voor verzilting, verontreiniging, verdroging, vernatting en verstoring door licht. De meeste van deze factoren zijn hier niet aan de orde. Wel dient voorkomen te worden dat er gedurende het bouwproces en van de nieuwe woningen uitstraling van verlichting plaatsvindt richting de plas, dit in verband met de aanwezigheid van de Meervleermuis. Indien hier rekening mee gehouden worden zijn verdere negatieve effecten op de doelsoorten van de Natura2000-gebieden niet aan de orde.

2.2.2 Flora- en Faunawet

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet (FF-wet) van kracht geworden. De Flora- en faunawet is opgesteld om in het wild voorkomende planten- en diersoorten te beschermen. Van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen zijn er ongeveer 500 beschermd voor de wet. Werkzaamheden die schade kunnen veroorzaken aan soorten zijn, o.a; (ver)bouwen, slopen, of wegen aangeleggen, water dempen en graven. Voor werkzaamheden die geen schade veroorzaken aan beschermde soorten, hoeft vooraf niets geregeld te worden. Als het echter onmogelijk is om schade aan beschermde soorten te voorkomen, dan moet vooraf bepaald worden of er een vrijstelling geldt of dat er een ontheffing moet worden aangevraagd.

De voorwaarden verbonden aan een vrijstelling of ontheffing zijn afhankelijk van de mate van bescherming van de planten- en diersoorten die binnen het plangebied voorkomen. De soorten zijn onderverdeeld in drie categorieën: algemeen beschermde soorten (tabel 1 FF-wet), overige soorten (tabel 2 FF-wet) en streng beschermde soorten (tabel 3 FF-wet). Soorten uit tabel 3 zijn tevens ingedeeld in beschermde soorten die vallen onder het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten en beschermde soorten die vallen onder Bijlage IV van de Habitatrictlijn.

Wanneer in geval van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting schade ontstaat aan beschermde planten en dieren, geldt voor de algemeen beschermde soorten uit tabel 1 een vrijstelling. Ook voor de soorten uit tabel 2 kan een vrijstelling gelden, onder voorwaarde dat er gehandeld wordt volgens een door het ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode. Wanneer het opstellen van een gedragscode niet mogelijk is of niet voldoende blijkt te zijn, moet voor de beschermde soorten uit tabel 2 een ontheffing worden aangevraagd bij de Rijksdienst van Ondernemend Nederland. Voor soorten in tabel 3 dient een ontheffing aangevraagd te worden op grond van een wettelijk belang uit het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten of een wettelijk belang uit de Habitatrictlijn. Deze wettelijk omschreven belangen zijn:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (niet van toepassing bij soort van bijlage IV van Habitatrictlijn).

Een ontheffing wordt alleen toegekend als de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar brengen.

NB. Op 1 januari 2017 wordt de nieuwe Wet Natuurbescherming van kracht. De nieuwe wet vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet uit 2002 en de Boswet. Vanaf die datum is de Omgevingsdienst Haaglanden naar alle waarschijnlijkheid de

instantie die ontheffingen verleent. De bevoegdheid ontheffingen te verlenen komt in ieder geval te berusten bij de provincie Zuid-Holland.

Aanhaakbepalingen bij een omgevingsvergunning staan dan eveneens in deze nieuwe wet, in plaats van in de FF-wet en de NB-wet. Hiervoor blijft de gemeente het bevoegd gezag en aanspreekpunt.

Door het nemen van (mitigerende) maatregelen kan een ontheffingsaanvraag in de meeste gevallen voorkomen worden. Deze maatregelen dienen voorafgaande aan de werkzaamheden uitgevoerd te worden om zo de functionaliteit van het plangebied voor de beschermde soort(en) ten allen tijden te behouden. Het gaat daarbij dus om het voorkómen van schade. Deze mitigerende maatregelen dienen opgesteld te worden door of in samenwerking met een ter zake kundige.

Ook het integreren van ecologische maatregelen in onderdelen van het plan met het oog op consolideren van het leefgebied voor populaties kunnen een ontheffingsaanvraag voorkomen.

In het kader van de Flora- en faunawet zijn alle vogels beschermd. Tijdens het broedseizoen zijn de nesten van alle vogels beschermd en mogen niet verontrust worden. Nesten van sommige vogelsoorten zijn jaarrond beschermd. Ten aanzien van jaarrond beschermde nesten onderscheidt de FF-wet vijf categorieën: nesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (1), nesten van koloniebroeders die jaarlijks dezelfde vaste broedplaats hebben (2), nesten van vogels die niet in kolonie broeden maar wel jaarlijks dezelfde vaste broedplek hebben (3), nesten van vogels die jaarlijks gebruik maken van hetzelfde nest (4) en ten slotte nesten van vogels die geneigd zijn terug te keren naar de broedplek van het vorige jaar, maar wel flexibel genoeg zijn om zich elders te vestigen indien nodig (5). De nesten van de vogelsoorten van categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond beschermd. De nesten van de soorten in categorie (5) zijn jaarrond beschermd als er onvoldoende alternatieven zijn of als zwaarwegende feite of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Overigens geldt voor alle planten- en diersoorten de algemene zorgplicht uit artikel 2 van de FF-wet. Deze bepaalt dat een ieder die weet dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen kan hebben voor flora en/of fauna, verplicht is om maatregelen te nemen (voor zover redelijkerwijs kan worden gevraagd) die deze negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken. De zorgplicht kan gezien worden als algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt.

Een uitgebreide beschrijving van de flora en fauna binnen het plangebied is te vinden in hoofdstuk 4.

2.2.3 *Natuurnetwerk Nederland*

Het Natuurnetwerk Nederland in de wet benoemd als de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van natuurgebieden in Nederland om de biodiversiteit te behouden en te versterken. Via dit netwerk kunnen planten en dieren zich verspreiden, waardoor de kans op uitsterven verkleind wordt. De EHS bestaat uit:

- Natura 2000 gebieden;
- bestaande natuurgebieden, zoals de Nationale Parken;
- gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt;
- landbouwgebieden, die beheerd worden volgens agrarisch natuurbeheer en;
- grote wateren, zoals meren, rivieren, de kustzone van de Noordzee en Waddenzee.

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan van 1990, en via de planologische kernbeslissing Nota Ruimte van de voormalige Ministeries van

VROM, LNV, V&W en EZ (2006) voortgezet in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, opgesteld door het Ministerie van I&M (2012). In 1995 werden de doelsoorten en natuurdoeltypen gedefinieerd, die in 2000 werden doorgevoerd in de provinciale plannen. Vanaf 2014 zijn de provincies verantwoordelijk voor de uitvoering van de EHS.

De natuur in de EHS is beschermd middels een 'nee, tenzij'-regime. Binnen de EHS zijn nieuwe projecten, plannen en handelingen met een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet toegestaan, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang en reële alternatieven ontbreken. Eventuele schade moet zoveel mogelijk worden gemitigeerd en/of gecompenseerd.

Het plangebied maakt geen deel uit van EHS-gebied (zie figuur 1). Een groot deel van het Reeuwijkse plasseengebied maakt onderdeel uit van EHS-gebied. Uitzondering hierop zijn de plassen Elfhoeven waar het plangebied aan is gelegen en 's-Gravenbroek. Ook zijn er geen bijzondere landschapselementen aanwezig in het plangebied. De ruimtelijke ingrepen die verband houden met de bouw van o.m. woning(en) zullen vanwege de ligging van het plangebied geen schade veroorzaken aan de EHS.

Baars en Ruisvoorn Figuur 1: Ligging van het plangebied (rode contour) t.o.v. de Natura2000. Bron: <http://www.ruimtelijkeplannenzuidholland.nl/VRM/>

2.2.4 Visie Ruimte en Mobiliteit (2014) en Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland (2013)

Op 9 juli 2014 is de Visie ruimte en mobiliteit (VRM) vastgesteld door de Provinciale Staten. Deze visie geeft op regionaal niveau invulling aan de ruimtelijke ordening en maatregelen op het gebied van verkeer en vervoer.

De belangrijkste doelen van deze nieuwe visie zijn:

- Ruimte bieden aan ontwikkelingen;
- Aansluiten bij de maatschappelijke vraag naar woningen, bedrijfsterreinen, kantoren, winkels en mobiliteit;
- Allianties aangaan met maatschappelijke partners;

- Minder toetsen op regels en meer sturen op doelen.

De Visie ruimte en mobiliteit bestaat uit; De Visie ruimte en mobiliteit, het Programma mobiliteit, het Programma ruimte en de Verordening ruimte 2014.

Het ontwikkelen van nieuwe plannen kan inbreuk maken op te beschermen waarden in het landschap. In sommige gevallen is het noodzakelijk dat er compensatie plaatsvindt als er specifieke natuur-, recreatie- of landschapswaarden verloren gaan. GS heeft hiervoor in mei 2013 de beleidsregel compensatie natuur, recreatie en landschap Zuid-Holland 2013 vastgesteld). Deze beleidsregel is opgenomen in de Visie ruimte en mobiliteit.

In deze beleidsregel is voor een aantal gebieden compensatie noodzakelijk bij het verlies van ecologische waarden. Dit zijn;

- de Ecologische Hoofdstructuur;
- de belangrijke weidevogelgebieden;
- de recreatiegebieden om de stad;
- strategische reservering natuur;
- de karakteristieke landschapselementen.

Biotopen voor Rode lijstsoorten zijn niet langer compensatie plichtig.

Bovenstaande elementen zijn in en rond het plangebied niet aanwezig. De EHS is reeds besproken in paragraaf 2.2.3. Het dichtstbijzijnde belangrijk weidevogelgebied ligt aan de westzijde van Reeuwijk-Dorp en wordt duidelijk begrensd door de snelweg A12. Ten noorden van het plangebied ligt gebied dat is aangewezen als recreatiegebied rond de stad. De geplande werkzaamheden hebben geen invloed op dit gebied of het weidevogelgebied. Er zal daardoor geen schade ontstaan.

Figuur 2: Ligging van het plangebied (rode contour) t.o.v. EHS en belangrijk weidevogelgebied. Bron: <http://www.ruimtelijkeplannenzuidholland.nl/VRM/>

3 Locatiebeschrijving

3.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt in de kilometervakken met de Amersfoortse coördinaten: 109,450. Het braakliggende plangebied is te verdelen in drie delen. Een deel verharding, met grind en asfalt aan de noordkant van het plangebied. Een deel lage vegetatie en de oever, in het midden, en een deel water van de plas Elfhoeven aan de zuidkant. Binnen het plangebied staan enkele hoge bomen. In het deel met de lage vegetatie zijn de aanwezige bomen al verwijderd.

Er is geen bebouwing aanwezig binnen het plangebied. De oeverconstructie bestaat uit een geërodeerde palenrij. Daarachter ligt op enkele plekken stenen en puin. De oever aan de oostkant wordt aangevallen door de zuiderwind. Hierdoor kalft de oever af en wordt de puinachtige ondergrond zichtbaar. Achter het puin en de palen is de plas meteen 1 tot 2 meter diep.

Het plangebied wordt begrensd aan de noordkant door een rij platanen en een hek. Aan de oostkant door het aangrenzende perceel. Aan de zuidkant door het water van de plas Elfhoeven en aan de westkant door de Lucassenlaan.

Figuur 3: plangebied 110

3.2 Plannen

De wijziging van het bestemmingsplan moet het mogelijk gaan maken dat er acht woningen gebouwd worden binnen het plangebied. Hiervoor zal een klein deel van de plas gedempt worden. Er is reeds een deel van de bomen verwijderd. Het is mogelijk dat een deel van de nog aanwezige bomen binnen het plangebied verwijderd wordt.

Langs de rand van het plangebied worden langs al de nieuw te realiseren kavels natuurvriendelijke oevers aangelegd.

Figuur 4: Een klein deel van dit water zal gedempt worden

Figuur 5: Het voorlopige ontwerp van de 8 nieuwe woningen langs plas Elfhoeven

4 Resultaten onderzoek

4.1 Methode

Voordat begonnen is met het verkennend veldonderzoek, is een korte, grondige bureaustudie uitgevoerd, waarbij diverse internetsites, relevante artikelen en verspreidingskaarten (o.a. RAVON) zijn geraadpleegd, om te bepalen welke (streng) beschermde planten- en diersoorten in het plangebied zouden kunnen voorkomen. De bureaustudie dient ertoe een meer gerichte, effectieve en efficiënte veldinventarisatie te kunnen uitvoeren.

Op donderdag 27 oktober 2016 hebben gekwalificeerde medewerkers van Watersnip Advies een Flora- en fauna-inventarisatie gedaan in het plangebied. Tijdens deze inventarisatie is ook een visinventarisatie uitgevoerd. Hierbij is met een schepnet (RAVON, model Poldervis, maaswijdte 3mm.) vanaf de kant gevist, waarbij het net zover mogelijk in het water werd gebracht en daarna langs de bodem naar de kant werd getrokken. Bemonstering van de plas heeft om de 10 tot 20m plaatsgevonden. Tevens is tijdens de inventarisatie op 27 oktober een indicierend vooronderzoek uitgevoerd met betrekking tot vleermuizen. Hierbij is middels de checklist van het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur geïnventariseerd welke functies het plangebied ten aanzien van vleermuizen zou kunnen vervullen.

4.2 Bureaustudie

In september 2005 is door Watersnip Advies een Flora- en faunaonderzoek verricht op deze locatie voor de toenmalige plannen. Deze informatie is reeds verouderd. Er zijn toen een aantal streng beschermde soorten, zoals Ringslang, Gewone dwergvleermuis, Meervleermuis en Laatvlieger aangetroffen binnen het plangebied.

Tevens is een ontheffing aangevraagd en verkregen in het kader van de Flora- en faunawet (FF/75C/2005/0362). Deze ontheffing was geldig voor de periode van 1 januari 2007 t/m 31 december 2011. De ontheffing is aangevraagd voor de streng beschermde Ringslang (FF-wet tabel 3, Rode lijst status 'kwetsbaar').

Uit de bureaustudie die nu is uitgevoerd blijkt dat er meerdere beschermde soorten kunnen voorkomen binnen het plangebied. Deze soorten worden hieronder bij de desbetreffende soortengroep besproken.

4.3 Flora

Tijdens het veldbezoek zijn in de vegetatiestrook veel verschillende soorten aangetroffen, waaronder Perzikkruid, Robertskruid, Hondsdraf, Gewone brunel, Smalle weegbree, Valse kamille. Het is een voedselrijke zone, waar ook Grote brandnetel veelvuldig aanwezig is. Grote brandnetel wijst op verrijking van de bodem met voedingsstoffen. Ook is er veel opslag van Els, Wilg en Abeel aanwezig.

Langs de oevers staan meerdere oeverplanten, zoals Driedelig tandzaad, Wolfspoot, Moerasvergeet-mij-niet, Grote egelskop, Waterzuring, Moerasandoorn en Melkeppe. De oevervegetatie is redelijk soortenrijk. Tevens zijn in de oever de algemeen beschermde plantensoorten Gewone dotterbloem en Zwanenbloem (beide FF-wet tabel 1) aangetroffen. In de plas is geen ondergedoken watervegetatie aangetroffen.

Langs de rand van het plangebied staan enkele bomen, zoals platanen langs de noordkant. Aan de westkant staat o.a. iep en Es.

De bureaustudie laat zien dat er meerdere streng beschermde plantensoorten voorkomen om de omgeving van het plangebied (0-1km), zoals verschillende soorten orchideeën, zoals Rietorchis en varens, zoals Tongvaren en Steenbreekvaren. Er zijn binnen het plangebied geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Er is binnen het plangebied ook geen geschikt biotoop aanwezig voor beschermde plantensoorten, die vaak specifieke eisen stellen aan hun leefomgeving.

De genoemde orchideeënsoorten bevinden zich in de berm van de Burgemeester Lucassenlaan, ten zuiden van het plangebied.

De Steenbreekvaren is een muurvaren. Er is geen bebouwing aanwezig binnen het plangebied. De Tongvaren wil een vochtig, schaduwrijk leefgebied. Het plangebied ligt op het zuiden en krijgt veel zon. Er zijn geen schaduwrijke plekken aanwezig waar deze soort zich kan vestigen. Beschermde plantensoorten worden daarom niet verwacht binnen het plangebied.

Figuur 6: Gewone brunel

4.4 Fauna

4.4.1 Vogels

Tijdens de inventarisatie zijn verschillende algemene vogelsoorten waargenomen in de omgeving van het plangebied, zoals Ekster, Houtduif, Winterkoning, Koolmees en Vink. In het water is een Meerkoet aangetroffen. Alle vogels zijn beschermd in het kader van de Flora- en faunawet. De nesten van alle vogels zijn tijdens het broedseizoen beschermd en mogen niet verontrust worden. Omdat het veldbezoek

Figuur 7: Gewone dotterbloem

buiten het broedseizoen heeft plaatsgevonden zijn er geen broedende vogels waargenomen. In de aanwezige bomen zijn geen gebruikte nesten aangetroffen.

De aanwezige kruidenvegetatie biedt in het broedseizoen wel geschikte broedlocaties voor bijv. Wilde eend, Meerkoet, Fuut en ganzen.

Nesten van enkele vogelsoorten, zoals Gierzwaluw, Huismus en verschillende uilensoorten, zijn jaarrond beschermd. Uit de bureaustudie blijkt dat Gierzwaluw en Huismus (beide FF-wet tabel 3) aanwezig zijn in en rond het plangebied. In de zomer wordt de Gierzwaluw regelmatig foeragerend boven de plas Elfhoeven waargenomen. Er is echter geen bebouwing aanwezig die kan dienen als broedgelegenheid. Dit geldt zowel voor de Gierzwaluw als de Huismus.

Verder blijkt uit de bureaustudie dat de streng beschermde vogelsoorten, Boomvalk, Buizerd, Grote gele kwikstaart, Havik, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil en Wespindief (allen FF-wet tabel 3) voorkomen in de directe omgeving (binnen 0-1 km) van het plangebied. Binnen het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nesten of geschikte locaties voor jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Jaarrond beschermde nesten worden daarom niet verwacht binnen het plangebied.

4.4.2 Vissen

Uit de bureaustudie blijkt dat de streng beschermde vissoorten Kleine modderkruiper (FF-wet tabel 2), Rivierdonderpad (FF-wet tabel 2, Rode lijst status 'kwetsbaar'), Bittervoorn (FF-wet tabel 3), en Grote modderkruiper (FF-wet tabel 3, Rode lijst status 'Kwetsbaar') voorkomen in de omgeving (1-5 km) van het plangebied. Tijdens de visinventarisatie zijn Baars en Ruisvoorn aangetroffen. Er zijn geen beschermde soorten aangetroffen.

De plas nabij het plangebied is geen geschikt leefgebied voor de Kleine modderkruiper, Bittervoorn en Grote modderkruiper.

De Kleine modderkruiper komt voor in ondiep water met een rijke watervegetatie en een dunnen zand- of sliblaag. Deze is in dit deel van de plas niet aanwezig. Daarnaast wordt de plas al snel na de beschoeiing heel diep en is er geen baggerlaag aanwezig.

De aanwezigheid van de Kleine modderkruiper, door het ontbreken van een geschikt leefgebied kan hiermee worden uitgesloten. De Bittervoorn en Grote modderkruiper hebben ook een leefgebied nodig met een rijke onderwatervegetatie. Het ontbreken van deze vegetatie maakt het water langs het plangebied ongeschikt als leefgebied voor deze beschermde vissoorten. De Grote modderkruiper is in de gemeente Bodegraven-Reeuwijk nog niet aangetroffen.

De Rivierdonderpad gebruikt voor zijn voortplanting stenen en andere vormen van beschutting. Langs de oever van het plangebied zijn wel enkele locaties aanwezig met een beperkte hoeveelheid stenen en puin. Er zijn echter geen plekken aanwezig waar waterstagnatie plaatsvindt of die niet onderhevig zijn aan invloeden van de wind. De oever is daarom niet geschikt als voortplantingslocatie voor deze soort. Daarnaast is er in de noord,- noordoosthoek van de plas Elfhoeven een zeer geschikt en groot voortplantingsgebied voor de Rivierdonderpad. Op deze locatie heeft de

Figuur 8: Aangetroffen niet beschermde vissoorten,

Figuur 9: Beperkte aanwezigheid stenen en puin in de oostoever

oever een stenig milieu, opgebouwd met basaltkeien. Deze oever biedt een veel beter leefgebied dan de oever langs het plangebied. De verwachting is dat de Rivierdonderpad niet zal voorkomen langs de oever van het plangebied, omdat het geen geschikt leefgebied biedt. Er worden binnen het plangebied geen andere (streng) beschermde vissoorten verwacht.

4.4.3 Amfibieën

Tijdens de veldinventarisatie zijn geen beschermde amfibieën aangetroffen binnen het plangebied. Er kan aangenomen worden dat de algemeen beschermde Groene kikker, Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander (allen tabel 1 FF-wet) voorkomen binnen het plangebied.

Uit de bureaustudie blijkt dat de Rugstreeppad (Ff-wet tabel 3, Habitatrichtlijn bijlage IV) voorkomt in de omgeving (1-5 km) van het plangebied. Het plangebied is echter ongeschikt als voortplantings- of overwinteringsgebied voor deze soort. Er zijn geen locaties aanwezig waar na regenval water blijft staan, zodat er een voortplantingslocatie ontstaat. Daarnaast zijn er geen braakliggende grond of hopen met stenen, of takken aanwezig binnen het plangebied waar de soort kan overwinteren. De Rugstreeppad is nog niet aangetroffen in Reeuwijk-Brug en in het plassengebied. De Dichtstbijzijnde waarneming van deze soort is in de spoorzone in Gouda. Op ongeveer 3 km afstand van het plangebied. De aanwezigheid van deze soort binnen het plangebied kan op basis van de afwezigheid van geschikt leefgebied uitgesloten worden.

Op basis van de geraadpleegde verspreidingskaarten worden binnen het plangebied geen andere (streng) beschermde amfibieën verwacht.

4.4.4 Reptielen

Tijdens de inventarisatie zijn geen beschermde reptielen aangetroffen. Uit de geraadpleegde verspreidingskaarten blijkt dat de streng beschermde Ringslang (FF-wet tabel 3, Rode lijst status 'kwetsbaar') voorkomt in de omgeving (0-1 km) van het plangebied.

Het plangebied biedt geschikt leefgebied voor de Ringslang. Deze soort kan tussen de vegetatie jagen op jonge kikkers en padden. Tevens biedt de vegetatie voldoende beschutting om te schuilen. Op de aanwezige verharding is zeer geschikt voor de Ringslang om zich op te warmen in de zon. Er zijn binnen het plangebied geen broeihopen aanwezig waar de Ringslang zijn eieren kan leggen. Verder zijn er geen plekken, zoals takkenbossen of (konijnen)hollen aanwezig, die de Ringslang kan gebruiken als overwinteringslocatie.

Figuur 10: Aanwezige oevervegetatie

In 2005 is er voor de Ringslang een ontheffing aangevraagd en verkregen. Om schade aan de Ringslang werden vanuit de ontheffing de volgende maatregelen beschreven:

- Er dient geschikt leefgebied gerealiseerd worden in de vorm van natuurvriendelijke oevers langs de rand van het plangebied en langs de Lucassenlaan. De nvo langs de Lucassenlaan is gerealiseerd;
- De werkzaamheden starten in de winterperiode, zodat er geen dieren aanwezig zijn en er de kans klein is dat de dieren terugkeren omdat er bouwactiviteiten zijn;

- Het maaisel van de rietoevers wordt gebruikt om een broeihoop te realiseren.

In de omgeving van het plangebied is veel geschikt leefgebied aanwezig voor de Ringslang. In de huidige nieuwbouwplannen zijn natuurvriendelijke oevers langs de rand van het plangebied opgenomen. Hiermee zal er nieuw leefgebied voor de Ringslang ontstaan. Door de aanleg van de natuurvriendelijke oevers en de afwezigheid van voortplantings- en overwinteringslocatie op het perceel in zijn huidige staat zal er geen schade ontstaan aan de populatie van de Ringslang.

Om te voorkomen dat de Ringslang aanwezig is binnen het plangebied tijdens de werkzaamheden, dienen er enkele mitigerende maatregelen genomen te worden. Deze maatregelen worden vastgelegd in een Ecologisch Werkprotocol (EWP). Een EWP wordt opgesteld naar aanleiding van een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode.

Op basis van de bureaustudie worden binnen het plangebied geen andere (streng) beschermde reptielen verwacht.

4.4.5 Grondgebonden zoogdieren

Uit de bureaustudie blijkt dat de Waterspitsmuis (FF-wet tabel 3, Rode lijst status 'kwetsbaar') voorkomt in de omgeving (1-5 km) van het plangebied. In 2011 is de Waterspitsmuis in onderzoek door bureau Tauw aangetroffen aan de noordzijde van de plas Elfhoeven in de omgeving van het Elfhoevenstrand. Het plangebied is in dit onderzoek niet aangemerkt als geschikt leefgebied voor de Waterspitsmuis. De huidige oever kan echter wel incidenteel in gebruik zijn door de Waterspitsmuis. De aanwezige oevervegetatie kan gebruikt worden om in te schuilen en te foerageren. Er is echter in de omgeving van het plangebied veel meer geschikt leefgebied, zoals de rietkragen nabij het Elfhoevenstrand. De actieradius van de Waterspitsmuis is zeer beperkt, van 30 tot 160 meter. Om schade aan de soort te voorkomen dienen enkele mitigerende maatregelen genomen te worden. Deze moeten worden omschreven in een Ecologisch Werkprotocol. Indien er gewerkt wordt aan de hand van dit Ecologisch Werkprotocol kan schade aan de Waterspitsmuis voorkomen worden.

Er is binnen het plangebied geen geschikt biotoop aangetroffen voor streng beschermde zoogdieren. Deze worden hier derhalve niet verwacht.

4.4.6 Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld in deze rapportage. Alle vleermuizen die voorkomen in Nederland zijn strikt beschermd (tabel 3 FF-wet / Bijlage IV Habitatrichtlijn).

Uit de bureaustudie blijkt dat er verschillende streng beschermde vleermuissoorten voorkomen in de omgeving van het plangebied (0-5km), zoals Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse dwergvleermuis en Meervleermuis.

Tijdens de veldinventarisatie is een indicierend vooronderzoek uitgevoerd met betrekking tot vleermuizen. Hierbij is middels de checklist van het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur geïnventariseerd welke functies het plangebied ten aanzien van vleermuizen zou kunnen vervullen.

Binnen het plangebied is geen bebouwing aanwezig. Er zijn geen verblijven van gebouwbewonende vleermuissoorten aanwezig binnen het plangebied.

De platanen binnen het plangebied vervullen geen functie als verblijfplaats. De bomen hebben geen scheuren of kieren in de basten die gebruikt kunnen worden als verblijfplaats

door boombewonende vleermuizen. Ook de bomen aan de westkant van het plangebied zijn niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De bomen hebben een beperkte omvang en hebben er zijn geen scheuren of kieren aangetroffen in de stammen die kunnen dienen als verblijfplaats.

De rij platanen langs de noordkant van het plangebied kan dienen als foerageergebied en vliegroute voor vleermuizen. Met name voor soorten die foerageren langs de plas, zoals de Meervleermuis, die ook de Breevaart gebruikt als vliegroute van en naar de Reeuwijkse Hout en de verblijfplaats in de Van Staverenstraat in Reeuwijk-Brug. Ook de rietoever langs de Lucassenlaan zal hiervoor gebruikt worden. De bomenrij blijft in de huidige plannen bestaan, waardoor er geen schade zal ontstaan aan de gunstige staat van instandhouding van deze soort. Door de aanleg van nieuwe natuurvriendelijke oevers langs de kavels zal er tevens nieuw foerageergebied ontstaan.

4.4.7 Overige soorten

Uit de bureaustudie blijkt dat de Libellensoort de Groene glazenmaker en de slakkensoort Platte schijfhoren (beide FF-wet tabel 3, Habitatrichtlijn Bijlage IV) voorkomen in de omgeving van het plangebied. Tijdens het veldbezoek zijn deze soorten niet waargenomen. Er is tijdens de visinventarisatie in zijn geheel geen klein waterleven, zoals wantsen, slakken en larven aangetroffen. Dit heeft waarschijnlijk te maken met het turbulente water in dit deel van de plas.

De Groene glazenmaker is voor zijn voortplanting afhankelijk van de aanwezigheid van Krabbenscheer. Deze plantensoort is niet aangetroffen in het water van de plas. Ook de Platte schijfhoren heeft voor zijn voorplanting een leefgebied nodig met veel ondergedoken waterplanten. Deze zijn niet aanwezig langs de oever van het plangebied. Voor beide soorten geldt dat er geen geschikt leefgebied aanwezig is binnen het plangebied. De aanwezigheid van deze soorten kan hiermee worden uitgesloten.

Op basis van de biotoopkenmerken worden binnen het plangebied geen andere (streng) beschermde insecten, vlinders of andere ongewervelde soorten verwacht.

Figuur 11: De rij met platanen langs de noordelijke rand van het plangebied

5 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk volgt een opsomming van de conclusies en aanbevelingen. Daarnaast wordt er aangegeven of er bij het realiseren van de nieuwbouwplannen schade verwacht wordt aan de (streng) beschermde soorten binnen het plangebied.

5.1 Conclusies en aanbevelingen

- Het plangebied heeft geen directe relatie met beschermde gebieden (Natura2000, beschermde natuurmonumenten, (P)EHS gebieden of ecologische verbindingzones). Het plangebied is wel geschikt als foerageergebied voor de doelsoorten van de nabij gelegen Natura2000-gebieden. Alleen de Krakeend komt daadwerkelijk voor op de plas Elfhoeven. De omgeving van het plangebied is niet aantrekkelijk voor deze soort vanwege de exponentie aan harde wind. In verband met de Meervleermuis dient lichtuitstraling richting de plas tijdens de bouw en vanuit de nieuwbouwwoningen voorkomen te worden. Als dit in acht genomen wordt, zal schade aan Natura2000-doelsoorten derhalve niet aan de orde zijn.
- Voor de algemeen beschermde soorten (Gewone dotterbloem, Zwanenbloem, Groene kikker, Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander) geldt in geval van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting een vrijstelling van de Flora- en faunawet. Er hoeft voor deze soorten geen ontheffing aangevraagd te worden. Wel dient voor deze soorten de algemene zorgplicht in acht genomen te worden.
- Indien bomen en struiken verwijderd worden, dient dit bij voorkeur buiten het broedseizoen van vogels te gebeuren, zodat overtreding van de FF-wet wordt voorkomen. Het broedseizoen loopt globaal van 15 maart tot 15 juli. De FF-wet hanteert echter geen standaard periode voor het broedseizoen; van belang is of een nest bewoond is. Indien een bewoond nest wordt aangetroffen, mogen er geen werkzaamheden uitgevoerd worden die het nest verstoren. Vogelnesten die jaarrond beschermd worden door de FF-wet, zijn niet aangetroffen of te verwachten binnen het plangebied. *Voor aanvang van werkzaamheden tijdens het broedseizoen dient een terzake kundige een inspectie uit te voeren ten aanzien van eventuele broedende vogels.*
- Uit de bureaustudie blijkt dat er meerdere beschermde vissoorten aanwezig zijn in de omgeving van het plangebied (1-5km), te weten Kleine modderkruiper (FF-wet tabel 2), Rivierdonderpad (FF-wet tabel 2, Rode lijst status 'kwetsbaar'), Bittervoorn (FF-wet tabel 3), en Grote modderkruiper (FF-wet tabel 3, Rode lijst status 'Kwetsbaar'). Binnen het plangebied is echter geen geschikt leefgebied aanwezig voor deze soorten. Er zal daarom geen schade ontstaan aan de populaties beschermde vissoorten.
- Uit de bureaustudie blijkt dat de streng beschermde Rugstreeppad (Ff-wet tabel 3, Habitatrichtlijn bijlage IV) voorkomt in de omgeving van het plangebied (1-5km). Op basis van de biotoopeisen van de Rugstreeppad kan de aanwezigheid van deze soort binnen het plangebied worden uitgesloten.

- Het plangebied kan geschikt zijn voor de streng beschermde Ringslang (FF-wet tabel 3, Rode lijst status 'kwetsbaar'). In 2005 is reeds een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet (FF/75C/2005/0362) verleend en verkregen voor deze soort. De volgende maatregelen zijn daarin opgenomen:
 - Er dient geschikt leefgebied gerealiseerd worden in de vorm van natuurvriendelijke oevers langs de rand van het plangebied en langs de Lucassenlaan;
 - De werkzaamheden starten in de winterperiode, zodat er geen dieren aanwezig zijn en er de kans klein is dat de dieren terugkeren omdat er bouwactiviteiten zijn;
 - Het maaisel van de rietoevers wordt gebruikt om een broeihoop te realiseren.
 Er is in de omgeving voldoende alternatief leefgebied voor de Ringslang. De aanleg van nieuwe natuurvriendelijke oevers zal bijdragen aan het vergroten van zijn leefgebied. *Door het nemen van mitigerende maatregelen, opgenomen in een Ecologisch werkprotocol, zal er geen schade ontstaan aan de gunstige staat van instandhouding van de populatie ringslangen. Het aanvragen van een ontheffing voor deze soort is niet nodig.*

- Uit de bureaustudie blijkt dat de streng beschermde Waterspitsmuis (FF-wet tabel 3, Rode lijst status 'kwetsbaar') voorkomt in de omgeving van het plangebied (1-5km). Uit onderzoek van Tauw blijkt dat deze soort voorkomt in de oevers langs de plas Elfhoeven. Het plangebied is echter door Tauw niet aangemerkt als geschikt leefgebied. Het kan voorkomen dat de Waterspitsmuis incidenteel gebruik maakt van het plangebied, om bijv. te foerageren. *Door het nemen van enkele mitigerende maatregelen kan schade aan deze soort voorkomen worden. Deze maatregelen dienen te worden opgenomen in een Ecologisch Werkprotocol. Het aanvragen van een ontheffingaanvraag is niet nodig.*

- Uit de bureaustudie blijkt dat verschillende streng beschermde vleermuissoorten voorkomen in de omgeving van het plangebied (0-5km), zoals Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse dwergvleermuis en Meervleermuis (tabel 3 FF-wet, Bijlage IV Habitatrichtlijn). Er zijn binnen het plangebied geen geschikte verblijfplaatsen voor zowel gebouwbewonende als boombewonende soorten. De bomen binnen het plangebied kunnen dienen als foerageer- en vliegroute. Deze bomen worden in de huidige plannen gehandhaafd. Er zal geen schade ontstaan aan de gunstige staat van instandhouding van de populaties vleermuizen.

5.2 Algemene Zorgplicht

Voor alle planten- en diersoorten geldt de algemene zorgplicht die is opgenomen in artikel 2 van de Flora- en faunawet. Deze bepaalt dat een ieder die weet dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen voor flora en/of fauna kan hebben, verplicht is om maatregelen te nemen (voor zover redelijkerwijs kan worden gevraagd) die deze negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken.

Door het gebruik van LED-verlichting wordt lichtuitstaling vanuit de tuinen richting het water beperkt.

6 Bronnen

Geraadpleegde literatuur

1. ANWB, *Topografische Atlas Zuid-Holland 1:25.000*, 2004.
2. Dienst landelijk gebied, *Handreiking Flora- en faunawet* oktober 2006
3. Ministerie van Landbouw, natuurbeheer en voedselkwaliteit, *Rode Lijsten*, Den Haag, 2004
4. Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur 2013. *Vleermuisprotocol 2013*, 27 maart 2013.
5. Provincie Zuid-Holland, *Visie Ruimte en Mobiliteit*, 9 juli 2014
6. Tauw bv, *Soortgericht onderzoek Waterspitsmuis voor aanleg NVO's in de Reeuwijkse Plassen*, projectnummer 4803788, 25 november 2011

Geraadpleegde internetsites:

7. www.rijksoverheid.nl
8. www.rvo.nl
9. www.ravon.nl
10. www.vleermuis.net
11. www.zuid-holland.nl
12. www.ruimtelijkeplannenzuidholland.nl/VRM
13. <http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/html/atlas.html?atlas=EHS>
14. waarneming.nl

Watersnip Advies

Advies voor ecologie, landschap, water en recreatie

's-Gravenbroekseweg 154
2811 GK Reeuwijk
+ 31 (0)182-395460
www.watersnipadvies.info
advies@watersnip.info

